

KISS-KOZMA GEORGINA

IFJÚSÁGI ÉVKÖNYV – ERDÉLYI FIATALOKRÓL

Bodó Barna (szerk.): *Erdélyi Magyar Civil Évkönyv 2016–2017 – A mi fiataljaink.* Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége: Kolozsvár, 2017. 372 oldal.

A külhoni magyar fiatalokat érintő vizsgálódások a rendszerváltást követően kisebb-nagyobb intenzitással kerültek a kutatások homlokterébe.¹ A kétezres években a négyévenként lebonyolított magyarországi nagymintás ifjúságkutatásokkal párhuzamosan, azok tapasztalatára építve készültek el a szomszédos országokban élő, magyar nemzetiségű fiatalokat is fókuszba állító határon túli szociológiai vizsgálódások.² Ez a 2001–2009 közötti periódus tekinthető a romániai magyar ifjúságszociológia kutatási szempontból legélénkebb és leggazdagabb időszakának, hiszen a nagymintás adatfelvételekkel párhuzamosan számos, egyéb kutatási problémát és témát is vizsgálat alá vontak. 2008 után ez a fajta intenzitás csökkent ugyan, azonban néhány korábbi kutatást megismételtek (például az *Ifi 2013*-at vagy *Mozaik 2011*-et), s emellett új kutatási témák is megjelentek.³

A jelenhez érve pedig pozitív fejlemény, hogy 2001 óta először, a magyar ifjúságot nagymintás adatfelvétellel, a négy legnagyobb határon túli régióban (Erdély, Felvidék, Vajdaság, Kárpátalja) egy időben és egységes módszertannal, reprezentatív ifjúságszociológiai adatfelvételekre is sor került a *GeneZYs 2015*, illetve a *Magyar Ifjúság 2016* kutatásnak köszönhetően.⁴ A reprezentatív vizsgálódások lehetővé teszik az összehasonlításra alkalmas kutatási

1 Ennek háttérében az ifjúságkutatási területen működő intézményrendszer kialakulása és megerősödése, a magyarországi intézmények és romániai műhelyek között létrejött számos együttműködés, valamint a tudományfinanszírozási prioritások változásai állnak.

2 A *Mozaik 2001*, *Mozaik 2011*, *GeneZYs 2015*, *Magyar Ifjúság Kutatás 2016* mellett fontos megemlíteni az olyan nagymintás adatfelvételeket is, mint például a *Civil Kurácsi kutatássorozat*, a *Félsziget-kutatássorozat* vagy az *Erdélyi Magyar Fiatalok 2008* kutatásai.

3 A romániai magyar ifjúságkutatási mezőről bővebben lásd Ercsei Kálmán: Erdélyi magyar fiatalokkal kapcsolatos kutatások térben és időben. Egy áttekintés. *Erdélyi Társadalom*, 2015. 13 (2). 9–34.

4 Az ifjúságszociológiai kutatások eredményeit bemutató tanulmánykötetek: Papp Z. Attila (szerk.): *Változó kisebbség. Kárpát-medencei magyar fiatalok – A GeneZYs 2015 kutatás eredményei*. Mathias Corvinus Collegium – Tihanyi Alapítvány – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet: Budapest, 2017.; Székely Levente (szerk.): *Magyar fiatalok a Kárpát-medencében – Magyar Ifjúság Kutatás 2016*. Kutatópont Kft. – Enigma 2001 Kiadó és Médiaszolgáltató Kft.: Budapest, 2018.

eredmények elérését, ezáltal pedig a térben és időben jelentkező változások, s a mögöttes meghúzó okok is tanulmányozhatók. Hiszen még ha az ifúságnak nincs is definitív meghatározása, arról széleskörű konszenzus uralkodik a szakirodalomban is, hogy az ifúság folyamatos változásban van, így a „*Milyen ma az ifúság?*” dilemmája mellett a „*Hogyan változott az ifúsági mező?*” kérdése is ugyanolyan relevanciával bír.

Az átfogó, reprezentatív nagymintás ifúságszociológiai kutatások eredményeik összehasonlíthatóságát tekintve elvitathatatlan érdemmel rendelkeznek, ugyanakkor az ifúság megértésével nemcsak a tudomány, a politika, hanem jó esetben a civil szervezetek – habár más és más szempontrendszer alapján – szintén foglalkoznak. Ez utóbbihoz sorolható a Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetségének⁵ a szerkesztő által definiált „vállalkozása” is.

Miért is vállalkozás ez? Bodó Barna szerint – aki az előszóban a romániai ifúságkutatási szféra további esszenciális dilemmáira is rávilágít – évkönyvükre vállalkozásként tekinthetünk, hiszen maga a téma komplexebb annál, mint hogy egy egyszerű teljesített/nem teljesített feladatként meghatározva mondjunk ítéletet felette. A komplexitást erősíti, hogy az ifúság fogalmához egy olyan kategorizációs alapprobléma társul, amellyel kapcsolatban sem a hazai, sem a nemzetközi szakirodalomban nem alakult ki széleskörű konszenzus: ifúság alatt csupán biológiai adottságot, egy bizonyos életszakaszban lévő fiatal korosztályt vagy pedig saját jellemzőkkel rendelkező csoportot értünk? A szerkesztő az utóbbi álláspontra helyezkedik.

Az évkönyv témájául választott fiatalok másik meghatározó jellemzője, hogy kisebbségi léthelyzetben élnek. Ez nemcsak a nemzeti kisebbségek ifúságának jelent külön kihívást, hanem az ifúsággal valamely módon foglalkozók számára is (legyen az politika, tudomány vagy civil szféra), hiszen elkerülhetetlenül figyelembe kell venni, hogy gondolkodásukban, identitásukban a generációs specifikum mellett a kisebbségi léthelyzet is meghatározó.

Az erdélyi magyar civil évkönyv 2016–2017-es tematikus száma a *Mi fiataljaink* címet viseli, amely ki is jelöli a szerzők perspektíváját: nevezetesen azt, hogy az évkönyv témájául társadalmuk fiataljait választották. Nem szűnő dilemmaként artikulálódik a szociológiai megértés területén, hogy vajon a reális interpretálási kísérleteket sikeressé teszi-e az involváltság, az átélt tapasztalat és a „benne élés”, vagy működni kell egyfajta

5 Az Erdélyi Magyar Civil Szervezetek Szövetségének (MCSZESZ) létrehozását az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvány (ERMACISZA) köré csoportosult civil szervezetek kezdeményezték, fő céljuk pedig, hogy a társuló szervezetek érdekegyeztető, érdekképviselői tevékenységét összehangolják, s emellett segítsék a civil érdekvélményesítést a politikában. Az alakuló ülésre 2004. szeptember 10–11-én került sor.

távolságtartásnak is ahhoz, hogy a téma mélyebb összefüggéseinek feltárása nehegy elvesszen a partikularításban. A tanulmányok szerzőinek listáját tekintve szintén szembeűnik, hogy számos fiatal kapott esélyt arra, hogy bemutassa azt az ifjúsági mezűt, amelynek ő is tagja.

Ami elsőre kritikussá tehetné az olvasót, az éppen a kötet erőssége: hiszen deklaráltan a „mi fiataljainktól, a mi fiataljainkról” szól, de nemcsak a „mi fiataljainknak”. Ugyanis a kötet egy olyan adatbázissal záródik, amely minden, a témát kutatni szándékozó vállalkozó számára hasznos bázisként funkcionálhat, a téma iránt érdeklűdőknek pedig jelzi, hogy milyen színes és mozgalmas az erdélyi fiatalokat különböző mélységébe bevonó szervezetek szűvevényes világa.

Habár az évkönyv nem egy nagymintás, reprezentatív ifjúságszociológiai vizsgálat eredményeit bemutató tanulmánykötet, s nem is egy kutatócsoport többéves kutatói munkájának egyfajta összegzése, ugyanakkor a szerkesztők célja sem ez volt. Elvitathatatlan érdeme a civil évkönyvnek, hogy olyan szerzőknek adtak lehetőséget munkájuk, tevékenységük bemutatására, akik egyrészlől fiatalok, másrészlől pedig annak az ifjúsági mezűnek az alakítói, amelyről az évkönyv szól, illetve akik a későbbiek során a felvetett témákon tovább dolgozva színvonalas adalékot nyújthatnak az ifjúsági dimenzió komplex világának feltárásához és megértéséhez. Mindebből kifolyólag a kötetben megjelent írások műfajilag sem egységesek, olvashatunk fiatalok kutatási jelentéseiről, helyzetleírásokról, esettanulmányokról, valamint szervezetek bemutatásáról szűlő írásokat is.

A kötet felépítése hármas szerkezetű: az első fejezetben megjelenő írások az ifjúsági önszerveződéssel foglalkoznak, amelynek keretében igyekeznek színopszist nyűjtani az ifjúsági szervezetek intézményesűlésétől egészen napjainkig. A második részben fiatal szerzők tematikus tanulmányai (elemzések, kutatási jelentések, esettanulmányok) mutatják be a diáktanácsok helyzetét, a fiatalok vallásosságát, a szervezeti imázs és az egyetemi, valamint a középiskolások intézményi identitása közötti összefűggést, a kolozsvári szakkollégiumi rendszert, a fiatalok és a politika viszonyát, továbbá olyan specifikus kutatási témákat, mint például a kolozsvári diákok szexualitása, az ifjúsági szervezetek pályázati forrásszerzési stratégiái, valamint a hagyományörzés. A harmadik részben egy-egy írás foglalkozik a felvidéki, valamint a délvidéki ifjúsági helyzettel, s a kötet az erdélyi civil szervezeti adattárral zárul.

Történelmi távlatok: az erdélyi magyar ifjúság szerveződése az 1990-es évek elején

Az első két írás historiográfiai jellegű összegzést kíván nyújtani az ifjúsági intézményesülés kezdetéről. Az évkönyv kronológiailag az 1990-es évektől indul, hiszen a kulturális, társadalmi és politikai rendszer szempontjából vízváltató történelmi események az ifjúsági intézményrendszer kialakulásában is meghatározóak voltak. Az ifjúsági szerveződések 1990-es indulását két, egykori ifjúsági vezérrel készített interjún keresztül mutatják be a szerzők. A választott módszernek vannak elvitathatatlan előnyei, ugyanakkor mielőtt belemélyednénk a kutatómódszertanban fellelhető kanonizált vitába – nevezetesen, hogy kvantitatív vagy kvalitatív módszerekkel juthatunk-e el a releváns tudományos ismeretek megszerzéséhez –, fel kell tennünk a kérdést, hogy a kötetben szereplő két interjúval vajon sikerül-e a mai szemmel nézve már történelmi korszaknak tekinthető periódust megfelelően interpretálni?

A választott módszer valóban lehetőséget nyújt az ifjúsági szervezetek intézményesülésének hajnalát két unikális pozícióból valamelyest átélni, valamint a civil évkönyv témájához hűen nemcsak az ifjúságról szól, hanem arról is, hogy az akkori fiatalok miképpen éltek meg azokat a történelmi pillanatokat, amelyek aztán elindították az ifjúságot az intézményesülés útján. Ugyanakkor az olyan sarkalatos kérdések, mint például a szerveződő ifjúság és a felnőtt politikai társadalom közötti viszonyrendszer, az ifjúsági csoportok közötti dinamizmus, a világosan elkülöníthető korszakok és az azokat elválasztó válságok, az átmenetek, útkeresések, illetve az ifjúsági mező fragmentálódása, az intézményesülést meghatározó endogén és exogén változók, valamint a csoporthatárokat determináló identifikáció csupán látens módon rajzolódnak ki az interjúkból.

Az ifjúsági jelen (s ezen belül az ifjúsági szervezeti szféra) megértésének előfeltétele a múlt ismerete, amely magában foglalja a kezdeteket, s az azt követő trendek és folyamatok értelmezését is. S nem mehetünk el szó nélkül amellett sem, hogy az intézményesült ifjúsággal kapcsolatos, csupán historiográfiai igényű vizsgálódás is grandiózus munkát feltételezne (amely akár önálló kutatási témaként is realizálódhatna), s amelyben a konvencionális dokumentumkutatást interjúkkal kiegészítve lehetne a módszerek korlátait és hiányosságait kiküszöbölni. A választott módszer (interjú) értékeit nem lebecsülve, s figyelembe véve a fentebb említett formai és tartalmi nehézségeket, véleményem szerint az erdélyi ifjúság intézményesülésének történetét kevésbé ismerők számára mégis hasznos sorvezető lett volna egy olyan összefoglaló írás, amely röviden felvázolja a kor történelmi narratíváját.

Az ezredforduló utáni folyamatokról, főbb eseményekről – amelyek sok esetben inhe-rens módon az egész ifjúsági mezőre hatással voltak – Tussay Szilárd nyújt áttekintést *Az utóbbi évtized folyamatai* című írásában. E rövid áttekintés az ifjúsági szervezetek intézményesülésének a menetét hivatott ismertetni, ugyanakkor csupán említés szintjén jelennek meg azok a dimenziók, amelyek mentén az utóbbi évtized folyamatait érdemes strukturál-tabban megvizsgálni. A szerző jó érzékkel említi például a szervezetek finanszírozásának kérdését, amelynek a szervezetekkel foglalkozó vizsgáladásoknak konstitutív elemeként kellene minden esetben megjelennie, mégis az tapasztalható, hogy nagyon kevés, külhoni magyar ifjúsági szervezetekkel kapcsolatos elemzésben kap frekvenciált helyet. Tussay is csupán abban a kontextusban érinti, hogy az ezredforduló elejét a szervezetek finanszírozá-sa és a politikától való eltávolodás határozta meg. Ugyanakkor az ifjúsági szervezetek viszo-nyát a felnőtt társadalomhoz nagymértékben a finanszírozási megoldások karakterizálják, s hogy milyen ennek a viszonynak a dinamizmusa – azaz mikor és mennyiben patrónusi vagy ellenzéki – eliminálhatatlanul kötődik ahhoz, hogy a fiatalok milyen módon képesek fenntartani működésüket. Az ifjúsági szervezetek generációs specifikumából is fakad, hogy a felnőtt társadalomhoz való viszonyuk kardinális jellegű – nemcsak pénzügyi szempont-ból, hanem infrastruktúra és tudástőke tekintetében is.

A szerző az intézményesült erdélyi civil ifjúsági mezőre ható változásokra reflektálva emellett kiemeli a szükségszerűen bekövetkező generációváltást, az ifjúság és a felnőtt tár-sadalom dualizmusát (kiemelve az RMDSZ-en belüli változásokat), továbbá a nemzetközi kontextus alakulását (például az Európai Unióhoz való csatlakozást, a globalizációt vagy az elvándorlást).

Mindezek a jelenségek újszerű tudományos magyarázatra szorulnak, s tekintve, hogy a külhoni magyar ifjúsági szervezetek megértése nem csupán a tudomány, hanem mind-inkább a politika és a civil szféra számára is kihívást és sok esetben ismeretlen területet jelentenek, napjainkban az egyik legérdekesebb, nemcsak szociológiai, hanem politikatu-dományi témaként is artikulálódhat.

Ifjúsági jelen

A történelmi áttekintést követően bemutatásra kerültek a középiskolások, egyetemi hallgatók, doktoranduszok fontosabb szervezetei, amelyeket a tematikus ifjúsági szerve-zetek követtek (tehetséggondozás és cserkészszövetség), külön tanulmányozva az egyházi

és roma ifjúsági szervezeteket. Emellett nem maradtak ki az erdélyi ifjúsági táborok és a politikai ifjúsági szervezetek ismertetései sem. Az ifjúsági szervezetek körképe korántsem teljes – ami inkább a szféra színességét és fragmentáltságát támasztja alá –, és habár az évkönyvbe bekerült szervezetek bemutatása sokrétű és impozáns, mégsem válnak világossá a kiválogatás és a szervezetek közötti súlyozás szempontjai. Ennek hátterében egyrésről a szervezett ifjúsági mező komplexitása, valamint az áll, amelyet Bodó Barna az előszóban is említ, vagyis hogy a hiányosságok olykor annak köszönhetőek, hogy a felkért szerzők nem vállalták vagy nem tudták elvégezni a megbízást.

Fiataloktól fiatalokról

Az évkönyv második részében megjelenő írások nagy részét fiatalok jegyzik. Mivel az összes tanulmány részletes bemutatását a recenzió formai keretei nem teszik lehetővé, ennek következtében csak két, az intézményesült ifjúság szempontjából kihangsúlyozott fontosságú és lényeges témát emelek ki: Portik Tímea Andrea *Szervezeti imázs és intézményi identitás egyetemi és középiskolás diákoknál* című tanulmányát, valamint Pápay Boróka *Ifjúsági szervezetek pályázati forrásszerzési stratégiai* című elemzését.

Portik Tímea Andrea témaválasztása több nézőpontból is érdekessé és elgondolkodtatóvá teszi esettanulmányát. Egyrésről a kisebbségi társadalmak jövőstratégiái szempontjából az oktatás perdöntő jellegű, hiszen az egyik legfőbb veszélyforrás, amellyel a kisebbségi közösségeknek szembe kell nézniük, az asszimiláció és a kivándorlás, amelyek hosszú távon nemzeti identitásuk meggyengüléséhez, akár elvesztéséhez is vezethetnek. Széles konszenzus uralkodik arról, hogy a kisebbségi közösségek hosszabb távú fennmaradása a demográfiai reprodukción kívül ezek mértékének függvénye is. Ennek okán a nemzetpolitika egyik sarokköve a külhoni magyar közösség fiatal tagjainak az anyanyelvi oktatás felé való orientálása, hiszen az anyanyelvi oktatás lassítja az asszimilációt.⁶ A magyar nemzetiségű szülők beiskolázási stratégiái szempontjából ugyanakkor meghatározó jelentőségű az iskola társadalmi mobilitást eredményező volta is, vagyis mérlegelniük kell, hogy az államnyelven való képzés milyen előnyökkel járhat. A különböző iskolaválasztási stratégiáknak hosszabb távon is erős befolyásuk van a fiatalok életútjára: az oktatásszociológia egyik legizgalmasabb kérdésre, hogy kik választják a többségi nyelvű oktatást, s kik döntenek az anyaországi beiskolázás mellett. Az

6 Az asszimilációval kapcsolatos kutatások rendszerint kitérnek egy másik fontos asszimilációs kihívás, a vegyesházasság-kötés és a többségi nyelvű iskolaválasztás közötti összefüggésre, s az ebből fakadó iskolaválasztási preferenciák eltéréseire is.

első eset mennyiben növeli meg a vegyesházasság-kötések arányát (s ezáltal az asszimilációt), utóbbi esetben pedig vajon mekkora eséllyel térnek haza a külföldi fiatalok szülőföldjükre. Mindezekből fakadóan fontos megállapításra tapint rá a szerző, aki szerint egy-egy intézmény esetében nem elég, hogy biztosítják a magyar nyelven való tanulás lehetőségét, hanem más komponensek is közrejátszanak abban, hogy hány fiatalt tudnak magukhoz csábítani.

Esettanulmányként Marosvásárhely két egyetemét választotta a szerző: a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemet és a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karát. A román Statisztikai Hivatal adatai azt mutatják, hogy a felsőfokú intézményekbe felvételizett hallgatók száma 2011 óta csökken. Habár a Marosvásárhelyre felvételizett diákok számánál ez a csökkenő tendencia nem figyelhető meg, ugyanakkor ott is észlelhető egyfajta hullámmozgás. A háttérben meghúzódó okok közül a szerző az oktatási intézmények hírnevét, valamint a diákok elégedettségét veszi górcső alá. Habár a fókusz szűkössege magyarázható azzal, hogy az esettanulmány formai követelményei nem teszik lehetővé a többi komponens alaposabb vizsgálatát, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a kapott adatokat a későbbiek során érdemes lenne szintetizálni olyan egyéb tényezőkkel is, mint például a változó demográfiai tendenciák, továbbtanulási attitűdök módosulása, a fiatalok nyelvi ismeretei, az érettségi szabályai, a munkaerőpiaci lehetőségek vagy a migrációs trendek.

Azonban, ha a továbbtanulás kérdését a döntési mechanizmusok szemszögéből nézzük, valóban lényeges az intézmények hírneve, amelyet a diákok elégedettsége is nagyban meghatároz. A szerző aláhúzza, hogy az oktatási intézmények hírnevét ugyanakkor nemcsak a hallgatók véleménye alakítja, hanem az intézetek PR-stratégiái is. Fontos tényező ez, mivel a diákok létszámának csökkenésével az oktatási intézmények között verseny alakul ki a potenciális tanulók megnyerése érdekében. Ennek eredményeképpen a szerző imázsvizsgálat segítségével elemezte a potenciális felvételizők körében uralkodó véleményeket a két választott egyetemen kapcsolatban, valamint a már az egyetemen tanuló diákok elégedettségét, s mindezt összevetette az intézmények PR-stratégiáival is.

Az esettanulmányban a szerző új megvilágításba helyezi az iskolaválasztási preferenciákat, miközben implicit módon egy különösen fontos dinamizmusra hívja fel a figyelmünket. Ugyanis a szülők és gyermekeik döntési mechanizmusának vizsgálata mellett szükséges megnézni a másik oldalt is: vajon mit tesznek vagy tehetnek az anyanyelvi oktatási intézmények annak érdekében, hogy a román és magyar oktatási intézmények között kialakult versenyben a magyar nemzetiségű fiatalokat megnyerjék. Mindez rávilágít arra a szakértők által rendszeresen említett sajátosságra, hogy a határon túli családok oktatási stratégiái komplexebb döntések meghozatala felé orientálják a szülőket.

Pápay Boróka *Ifjúsági szervezetek pályázati forrásszerzési stratégiái* című tanulmányának kiemelését azért érzem szükségesnek, mert az ifjúsági szervezetek működésének egyik kardinalis elemét, a finanszírozhatóság kérdéskörét érinti. S habár a szervezetek működése, valamint a felnőtt társadalom és az ifjúsági szervezetek közötti eleven kapcsolat – amelyet az ifjúságnak nyújtott támogatás természete is karakterizál – a megértés szempontjából kulcsfontosságúak, a kutatói figyelem horizontja mégis viszonylag ritkán vetül rájuk. A szerző arra vállalkozik, hogy bemutassa az ifjúsági szervezetek forrásszerzési stratégiáit, illetve a Communitas Alapítvány⁷ forráselosztási szisztémáját⁸ a 2007 és 2016 közötti időszakban.⁹ A tanulmányban a szerző alapvetően három kérdésre kíván választ nyújtani: egyrészt, hogy miként támogatja a Communitas az ifjúsági szervezeteket, másrészt, hogy mire pályáznak az ifjúsági szervezetek, s harmadrészt, vajon kik a sikeres pályázók. Az eredményekből kirajzolódik a pályázati rendszer természetrajza: a négy szakterület közül – ahová az ifjúsági szervezetek általában pályáznak – az ifjúsági szakterületben a nyertes pályázatok 49%-át az ifjúsági szervezetek pályázatai tették ki, a sport szakterületben a pályázatok közel negyedét, a művelődés szakterületben 11%-át, a szórvány szakterületben pedig 7%-át szintén a fiatalok nyerték. Jellemző még a vizsgált periódusra, hogy az ifjúsági szervezetek átlagosan kevesebb összeget nyertek pályázatonként a teljes sokasághoz viszonyítva, ugyanakkor ezt azzal a stratégiával kompenzálták, hogy aktívan pályáztak, s ezáltal a legtöbb pályázatot benyújtó, valamint legtöbb összeget elnyerő szervezetek között is felülreprezentálttá váltak.

Összegzés

Az évkönyv hiánypótló abból a szempontból, hogy hasonló kiadványt nehéz találni, mindemellett a szerkesztő, Bodó Barna is rávilágít arra, hogy vannak hiányosságai a kötetnek. Bodó a hivatalos ifjúságpolitika elemzését, valamint az ifjúkori bűnözés kérdéskörét említi, ugyanakkor a sorba illeszkedik még a teoretikus keret, valamint a hazai és

7 A Communitas Alapítványt a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) hozta létre abból a célból, hogy a törvény által előírt, a nemzeti kisebbségek által működtetett szervezetek támogatásának szétosztásában töltsön be lényeges szerepet.

8 A szerző is megállapítja, hogy szükséges lett volna a másik jelentős támogató szervezet, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. adatait is megvizsgálni, erre azonban amiatt nem került sor, mivelhogy a honlapon megtalálható pályázati adatbázis nehezen feldolgozható formában, néhol hiányosan van fent.

9 A tanulmány a szerző egy korábbi vizsgálódására épül, amely az Erdélyi Magyar Civil Évkönyvben jelent meg, s amelyben a romániai magyar civil szervezetek pályázási stratégiáit, valamint a Communitas Alapítvány és a Szülőföld Alap 2007 és 2010 közötti forráselosztási szokásait elemzi. Erről bővebben lásd: Pápay Boróka: Állami forráselosztás a romániai magyar nonprofit szektorban. In: Bodó Barna (szerk.): *Erdélyi Magyar Civil Évkönyv*. Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége: Kolozsvár, 2014. 82–97.

nemzetközi szakirodalom rövid áttekintésének hiánya, amely megkönnyítené a kötet kontextusba helyezését.

Mindezen hiányérzetek nem változtatnak azon a véleményemen, hogy az évkönyv impozáns és ritkaság a területen, hiszen a külhoni magyar fiatalokat szervezeteik aspektusából közelíti meg. Ezt támasztja alá Ercsei Kálmán 2015-ben megjelent tanulmánya is, amelyben a romániai magyar ifjúságot középpontjába helyező kutatások áttekintésére és tematikus elemzésére vállalkozott. A tanulmány konklúziója, hogy a vizsgált időszakban (1990–2014) megjelent mintegy 70 kutatás 12 fő témakör és 150 résztema köré csoportosítható, amelyek közül az ifjúsági szervezetekkel, szerveződésekkel a kutatások, vizsgálatok, önálló esettanulmányok mindössze 5%-a foglalkozik.¹⁰

A kötet ugyanakkor nemcsak arra világít rá, hogy a romániai ifjúsági szervezetek vizsgálata alulreprezentált az ifjúságkutatások területén, hanem arra is, hogy még számos feltáratlan terület kínálkozik az ifjúsági szervezetek intézményesülését újraértelmezni kívánó kutatók számára.

10 Ercsei Kálmán: Erdélyi magyar fiatalokkal kapcsolatos kutatások térben és időben. Egy áttekintés. *Erdélyi Társadalom*, 2015. 13 (2). 9–34.